

Asia: VN/1874/2026-VM-1

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtiovarainministeriön asetukseksi Digi- ja väestötietoviraston suoritteiden maksuista vuonna 2026 annetun valtiovarainministeriön asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää pyydettyä lausuntonaan seuraavaa:

Suomen koulutusjärjestelmän piiriin kuuluvia kasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä tulee kohdella tasapuolisesti riippumatta siitä, ovatko ne kunnallisia toimijoita tai yksityisiä yhteisöjä, kun säädetään maksuttomista julkisoikeudellisista suoritteista asetuksen 2 §:ssä. Asetuksen 2 §:n tulisi olla niin tarkkarajainen ja selkeä, ettei sen soveltaminen aiheuta epäselvyyttä tai tulkinnanvaraisuutta. Ehdotetun pykälämuotoilun perusteella säännöksen soveltamisalasta saa eri käsityksen kuin muistion yksityiskohtaisista perusteluista.

Kuntien järjestämä varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus tulisi maksuttomien julkisoikeudellisten suoritteiden piiriin 9 kohdan c-alakohdan kautta. Kyseinen alakohta koskisi myös kuntia ja kuntayhtymiä, joille ministeriö on myöntänyt vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitämisluvan. Tämän nojalla reilu puolet vapaan sivistystyön oppilaitoksista (n. 160) olisi suoraan maksuttomuuden piirissä.

OKM kiinnittää huomiota 2 §:n 9 kohdan j-alakohdan muotoiluun. Ehdotettu j-alakohta on muotoiltu niin, että kolmen ehdon tulee täytyä, jotta yhteisö olisi maksuttomuuden piirissä: 1) se hoitaa julkista hallintotehtävää JA 2) se on saanut lakisääteiseen tutkintoon johtavan koulutuksen järjestämisluvan JA 3) sen toiminta perustuu pääosin valtion rahoitukseen. Perustelumuuisto on kuitenkin kirjoitettu niin, että julkisen hallintotehtävän hoitajat olisivat eri toimijoita kuin järjestämisluvan saaneet yhteisöt.

Ehdotetun j-alakohdan muotoilun perusteella ei ole selvää, kuuluvatko yksityiset varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen järjestäjät tai yksityiset vapaan sivistystyön oppilaitokset maksuttomuuden piiriin. Tutkintoon johtava koulutus on käsitteenä sellainen, ettei se miltei osin pidä sisällään varhaiskasvatusta, esi- ja perusopetusta tai vapaan sivistystyön koulutusta. On huomioitava, ettei yksityinen varhaiskasvatus perustu järjestämisalupiin, vaan varhaiskasvatuslain mukaiseen rekisteröintimenettelyyn. Yksityisen varhaiskasvatuksen osalta ei ole myöskään selkeää perustuslakivaliokunnan kantaa siihen, onko yksityisessä varhaiskasvatuksessa aina kyse perustuslain 124 §:n mukaisesta julkisen hallintotehtävän hoitamisesta.

Myös toinen j-alakohdan ehto, jonka mukaan toiminnan tulisi perustua pääosin valtion rahoitukseen on tulkinnanvarainen, koska osalla yksityisistä vapaan sivistystyön koulutuksen järjestäjistä voi olla myös muuta toimintaa, joka ei ole valtion rahoittamaa. Tällaista toimintaa voi olla yhteensä enemmän kuin mitä yhteisö saa rahoitusta valtiolta. Nämä yhteisöt jäisivät maksuttomuuden ulkopuolelle. OKM:llä ei ole tietoa, missä määrin koulutuksen järjestäjillä on muuta kuin luvanvaraista vapaan sivistystyön koulutustoimintaa. Näin ollen ehdotettu 2 § asettaisi perusteettomasti vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjät eriarvoiseen asemaan ylläpitäjän oikeudellisen muodon perusteella. Ehdotettu alakohta toimisi juuri päinvastoin kuin mitä sillä esitysmuistion perusteluiden mukaan tavoitellaan: tarkkarajaista määritelmää.

Asetusehdotuksen 2 §:n 9 kohdan j-alakohta on ongelmallinen myös taiteen perusopetuksen osalta, joka ei johda lakisääteiseen tutkintoon. Lisäksi tulkinta, että säännöksen piiriin tarkoitettun yhteisön toimintaa tulisi rahoittaa yli 50 prosentilla valtion varoista, ei välttämättä sovellu kaikkiin taiteen perusopetuksen järjestämisluvan saaneisiin koulutuksen järjestäjiin. Koulutuksen järjestämisluvan saaneiden toimintaa rahoitetaan taiteen perusopetuksessa valtionosuuden lisäksi muun muassa oppilasmaksuilla tai muulla varainhankinnalla. OKM katsoo, että yli 50 prosentin tulkinta valtion rahoituksesta voisi rajata tarpeettomasti taiteen perusopetuksen koulutuksen järjestäjiä säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Jotta 2 § kohtelisi kasvatuksen ja opetuksen järjestäjiä sekä vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjiä tasapuolisesti, tulisi pykälän sanamuotoa jatkovalmistelussa muuttaa.

Backman Heidi
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Jantunen Juho-Antti
Opetus- ja kulttuuriministeriö

